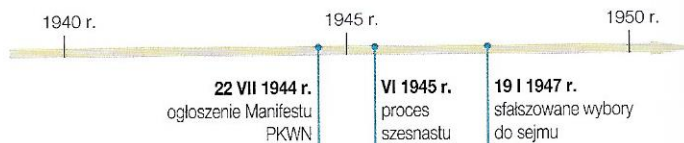

POCZĄTKI WŁADZY KOMUNISTÓW W POLSCE

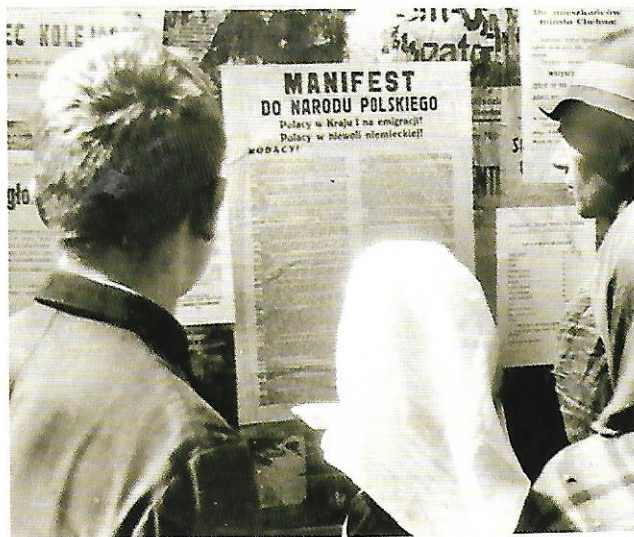
ZANIM POZNASZ NOWY TEMAT

1. Przypomnij sytuację na frontach w 1944 r.
2. Scharakteryzuj stosunki polsko-radzieckie w czasie II wojny światowej.

MANIFEST PKWN I POWOŁANIE RZĄDU TYMCZASOWEGO

Na antenie komunistycznego Radia Moskwa **22 lipca 1944 r.** ogłoszono **Manifest Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego (PKWN)**. W dokumencie tym komuniści określili się legalnym organem polskiej władzy wykonawczej i zapowiedzieli zmiany, których celem miało być przekonanie jak największej części społeczeństwa do poparcia polityków współpracujących z ZSRR. Zawarty w Manifestie program zakładał przeprowadzenie reformy rolnej bez odszkodowania, poszanowanie własności prywatnej oraz zwrócenie dóbr odebranych przez Niemców, nie wspominając natomiast o nacjonalizacji. Jednocześnie PKWN odmówił legalności działaniu rządowi polskiemu na emigracji – uznał konstytucję kwietniową za nieobowiązującą i w swoich działaniach kierował się ustawą zasadniczą

Manifest PKWN był rozpowszechniany na terenach zajętych przez Armię Czerwoną. Nie zapowiadał bezpośrednio planów wprowadzenia w Polsce komunizmu, aby nie zniechęcać Polaków do nowej władzy i zachować pozory niezależności od ZSRR.

■ fotografia, VII 1944 r.

z marca 1921 r. Planowano również wprowadzenie ustroju demokratycznego, opartego na władzy parlamentu, a także zawarcie sojuszu z ZSRR. Jednocześnie realizacja obu postulatów od początku była jednak niemożliwa – układ z komunistycznym ZSRR przekreślał szanse na demokrację, a sam Manifest, przygotowywany w Moskwie, podlegał kontroli Stalina.

W skład PKWN wchodził działacze Związku Patriotów Polskich i członkowie Krajowej Rady Narodowej, a jego przewodniczącym został socjalista **Edward Osóbka-Morawski**. Całkowita zależność nowych władz od Związku Radzieckiego uwidoczniła się dopiero po podpisaniu 27 lipca 1944 r. w Moskwie porozumienia o polsko-radzieckiej granicy między PKWN a rządem ZSRR. Na mocy tego układu Polacy zrzekli się Kresów Wschodnich w zamian za przesunięcie terytorialne na zachód. Dzień wcześniej wyrażono również zgodę na objęcie przez Stalina najwyższej władzy na terenach polskich w okresie działań wojennych.

Po zajęciu przez Rosjan Lubelszczyzny utworzony przez nich rząd rezydował od 1 sierpnia 1944 r. w Lublinie. Pod jego administracją znajdowały się tereny przedwojennych województw: lubelskiego, białostockiego, lwowskiego (na zachód od linii Curzona, bez Lwowa) i części warszawskiego. Wprowadzono tam nowy podział administracyjny i obsadzono urzędy władzy samorządowej osobami współpracującymi z komunistami, wzmożono również terror wobec przeciwników politycznych.

Przygotowując się do konferencji jałtańskiej, Stalin zezwolił, aby 31 grudnia 1944 r. PKWN został przekształcony w **Rząd Tymczasowy Rzeczypospolitej Polskiej**, na którego czele stanął Edward Osóbka-Morawski. Ten organ władzy został uznany oficjalnie tylko przez ZSRR, Jugosławię i Czechosłowację, a także nawiązał nieoficjalne stosunki dyplomatyczne z francuskim rządem de Gaulle'a.